

Hoogfeest H. Willibrord, 7 november 2021, Ben Frie SJ

Geloof moet je gegeven worden, dat krijg je niet zomaar. En wat heel belangrijk is: iemand moet je het geloof willen aanreiken. De overdracht van geloof is heel persoonlijk, en liefst live. En hoe komt je dan tot geloof? Ik denk dat je op zoek gaat als het leven je vragen stelt. Dat begint natuurlijk al bij het kind: waarom is dit zo, en waarom is dat zo? Waarom gaat mijn cavia dood en waarom stijgt de zeespiegel? Geleidelijk wordt het meer menens: waarom gaat mijn moeder dood, of mijn vader, waarom is er een dodelijk virus? Waarom is kinderen baren zo moeilijk, en waarom is leven zo moeilijk? Waarom zijn wij er eigenlijk? Hopelijk zijn het je ouders die er goede antwoorden op kunnen geven, of je peetouders als je die al hebt. Of een juf op school, of nog iemand anders in de familie, vaak zijn het opa of oma die er wijs mee om weten te gaan. Dan kan zich langzaam de wereld openen van de zinging, van het leren begrijpen wat er wezenlijk is in ons leven, en hoe je er zelf verantwoordelijkheid voor kunt nemen. Volwassenheid gaat gepaard aan het vermogen goed om te gaan met wat je als mens aantreft: een wereld vol mogelijkheden, maar ook vol valkuilen en misleiding. Wat kies je?

Willibrord was een monnik in het Engelse klooster van Ripon, maar stapte over naar een klooster in Ierland. Hij zocht een grotere uitdaging. Bij de geloofsbeleving in de Ierse kloosters hoorde niet alleen de hoge waardering voor het kloosterleven, maar ook de drang naar een peregrinatio per Christum, ofwel het ondernemen van een zwerftocht voor Christus door vreemde streken om aldaar door een ascetisch leven en een stoutmoedige verkondiging heidense volkeren te winnen voor het evangelie. Op grond van dat ideaal hebben Ierse missionarissen tussen de zesde en de twaalfde eeuw grote delen van Europa gekerstend. Zij moeten een enorm geloof hebben gehad, en durf en ondernemingszin. Het was rond 690 toen Willibrord, naar verteld wordt, met elf of twaalf gezellen – geen toevallig getal – de peregrinatio ondernam naar het vasteland. Hij werd door de paus benoemd tot aartsbisschop van de Friezen, dat was toen de bevolkingsgroep van de noordelijke Nederlanden. Utrecht werd het ondersteuningspunt van zijn missiewerk dat verre van eenvoudig was. In het missiegebied rond de Zuiderzee was veel verval in de kerk, er was afgoderij en allerlei vormen van bijgeloof, maar sterke mensen als Willibrord en Bonifatius hebben een goede grondslag weten te leggen voor de kerk door nieuwe geloofsgemeenschappen te stichten en die samen te brengen in een goede diocesane structuur. Willibrord slaagde er immers in vele kerken te bouwen en waar hij maar kon doopte hij de mensen die hij voor het evangelie wist te winnen, desnoods door hun afgoden te verbrijzelen. Wonderlijk genoeg bleef hij zelf steeds ongedeerd; we weten dat zijn medewerker Bonifatius deze predikers-moed wel met de dood heeft moeten bekopen. Hun invloed op de ontwikkeling van het kerkelijk leven in onze landen is enorm geweest. Geloofsverkondigers als zij moesten aantonen dat de christelijke God sterker was dan de heidense goden. Willibrord en de zijnen deden dit door overtuigende prediking en door de pracht van de kerkelijke cultuur die zij meebrachten met kostbare liturgische boeken, gewaden en liturgisch vaatwerk. Zijn pionierswerk was niet zonder succes: Willibrord krijgt de naam van 'apostel van Nederland'. Na bijna 50 jaar werk op het vasteland sterft hij in 739 in de abdij van Echternach, waar zijn graf tot op vandaag wordt geëerd.

Opnieuw die vraag, die Willibrord tot op vandaag lijkt te stellen met zijn grenzeloze ijver: wat is het belangrijkste in het leven? Wat geeft werkelijk diepgang? Het klinkt als de vraag van de schriftgeleerde: wat is het grootste gebod? Dan komt al direct dat moeilijke woord 'God', je naast liefhebben als jezelf en de vraag wie dan mijn naaste is. Het is afleren wat een cultuur

kan aanreiken: goed beleggen, winst maken, economische groei, welvarend leven, alles kunnen doen wat je hartje begeert. De werkelijkheid naar je handzetten: afgoden zijn er nog altijd in ons midden.

Godsdienstig besef kan je aan een andere manier van gelukkig worden helpen, en misschien echter en dieper en van langer adem dan de cultuur van vandaag suggereert. Veel van wat Willibrord op gang bracht is ook weer verloren gegaan, maar zijn gestalte is een sterk symbool geworden van christelijk leven en de kracht die dat kan geven. Zijn standbeeld in Utrecht toont een indrukwekkende figuur – een gebouw op zichzelf. Op zijn schouders rust de kerk van de lage landen.

Wij moeten ons bezinnen op de wijze waarop wij ons geloof kregen, maar evenzeer hoe wij het doorgeven. Wij ontlene geluk en geestelijk welzijn aan ons geloof en daar volgt als vanzelf op te handelen in Jezus' geest: verkondigen, het rijk van God verspreiden, voorgaan in geloof. En dat is niet alleen het werk van de professionals als Willibrord, maar het werk en de plicht van iedere christen. Gaat en verkondigt.